
Opgave 1 Hoe onafhankelijk is de journalist?

Bij deze opgave hoort tekst 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In 2015 publiceerde het Commissariaat voor de Media een onderzoek naar de journalistieke onafhankelijkheid van Nederlandse nieuwsmedia. Tekst 1 geeft een samenvatting van de belangrijkste conclusies.

Gebruik de regels 1 tot en met 22 van tekst 1.

Media zoals de nieuwsmedia vervullen verschillende functies voor het individu.

- 2p 1 Leg uit in welk citaat uit het tekstfragment de expressiefunctie van de media te herkennen is. Noem ook de regelnummers.

Gebruik de regels 23 tot en met 43 van tekst 1.

In de voorbeelden uit dit tekstfragment zijn criteria van nieuwsselectie te herkennen die tegenwoordig een groter gewicht gekregen hebben. Eén voorbeeld daarvan is dat nieuws interessant of leuk moet zijn voor de doelgroep (zie de regels 30-35).

- 2p 2 Noem twee **andere** criteria van nieuwsselectie die belangrijker zijn geworden volgens de regels 23 tot en met 43 van tekst 1.

Gebruik de regels 23 tot en met 43 van tekst 1.

Uitgangspunten van de Mediawet en het mediabeleid zijn onder andere de noodzaak van pluriformiteit van informatievoorziening en de noodzaak van onafhankelijkheid van informatievoorziening.

- 2p 3 Leg uit welk **ander** uitgangspunt van de Mediawet of het mediabeleid onder druk kan komen te staan door de verschuiving van aanbod naar vraag zoals beschreven in de regels 23 tot en met 43 van tekst 1.

Lees de regels 44 tot en met 60 van tekst 1.

Het Commissariaat voor de Media hecht veel waarde aan de onafhankelijkheid van de nieuwsredacties in Nederland (zie regels 44-48).

- 2p 4 Geef twee redenen waarom de onafhankelijkheid van nieuwsredacties belangrijk is voor een democratische samenleving.

In het onderzoek werd aan de hoofdredacteurs van de nieuwsorganisaties gevraagd om de risico's op schending van de journalistieke onafhankelijkheid te omschrijven. Hoofdredacteurs van nieuwsprogramma's van **de publieke omroepen** noemden 'afhankelijkheid van het overheidsbeleid' als één van de risico's op schending van de redactionele onafhankelijkheid. (Dit feit staat **niet** in tekst 1.)

- 2p 5 Geef twee voorbeelden waaruit blijkt dat de hoofdredacteurs van nieuwsprogramma's van de landelijke publieke omroepen (zoals Vara, NCRV-KRO, AVRO-Tros) voor hun werk afhankelijk zijn van het overheidsbeleid.

Lees de regels 61 tot en met 70 van tekst 1.

Het dagelijks nieuws is het resultaat van een selectieproces, waarin verschillende filters een rol spelen. Filters zijn onder andere:

- 1 beslissingen van de redactie om wel of niet een verslaggever aandacht te laten besteden aan een onderwerp;
- 2 de beschikbaarheid van bronnen;
- 3 het selectief gebruik van bronnen door de verslaggever;
- 4 de selectieve perceptie van de verslaggever;
- 5 de selectie van nieuwsfeiten door de (eind)redactie.

- 2p 6 – Op welk filter heeft het vaker inhuren van freelancers volgens de regels 61-70 van tekst 1 invloed?
– Geef aan waaruit die invloed blijkt.

Iedere krant beschikt over een document dat dient om de redactionele onafhankelijkheid te beschermen onder andere tegen de commerciële invloeden zoals die van adverteerders.

- 2p 7 – Noem de naam van dit document.
– Geef aan hoe de inhoud van dit document bijdraagt aan het waarborgen van de redactionele onafhankelijkheid.

Opgave 1 Hoe onafhankelijk is de journalist?

tekst 1

Hoe onafhankelijk is de journalist?

De journalistiek of redactionele onafhankelijkheid staat onder druk. Dat vindt twee derde van de hoofdredacteurs van Nederlandse
5 nieuwsredacties. En die druk zal de komende jaren alleen maar toenemen. Van adverteerders, van de overheid, maar vooral van lezers, kijkers en luisteraars. Dat blijkt uit
10 een onderzoek dat het Commissariaat voor de Media vandaag publiceert. Kranten, tv en radio dreigen hun oren meer en meer te laten hangen naar
15 de consument. Duidelijker dan vroeger kan die laten weten wat hij goed en slecht vindt in de media, bijvoorbeeld via Facebook en Twitter. En duidelijker dan vroeger hebben
20 (online) media een overzicht van wat 'scoort' en wat door niemand wordt gepreimd. Wordt het 'u vraagt, wij draaien', nu oplages dalen (...) en bij publiek gefinancierde media de subsidies worden verkleind? "Met deze
25 verschuiving van aanbod naar vraag ontstaat een maatschappelijk risico", stelt het Commissariaat.
30 "Nieuwsmedia zullen steeds minder een overzicht brengen van nieuws dat volgens journalisten belangrijk is, maar vooral aanbieden wat de lezer, kijker of luisteraar leuk en interessant
35 vindt."
Liever het auto-ongeluk van Gerard

Joling dan de oorlog in Syrië. Liever 'Britse tank rijdt over auto in Duitsland' dan een artikel over de
40 grote problemen (ook financieel) met automatisering bij de overheid. Het is simpel: een snack verkoopt beter dan een gezonde bruine boterham.

Voor het onderzoek ondervroeg het
45 Commissariaat, dat al enkele jaren grote nadruk legt op de onafhankelijkheid van de nieuwsredacties in Nederland, 31 hoofdredacteurs van nieuws-organisaties. Het ging om landelijke en regionale kranten, nieuwsrubrieken op de landelijke
50 publieke en commerciële omroepen, websites en regionale zenders. De belangrijkste conclusie: "Twee derde van de hoofdredacteurs vindt dat er momenteel meer risico's op schending van de redactionele onafhankelijkheid zijn dan vijf jaar
55 geleden."
De hoofdredacteurs verklaren deze toename onder meer door het teruglopen van hun financiële middelen. (...) Dat heeft redacties
60 kleiner gemaakt en zorgt voor het vaker inhuren van freelancers. (...) Veel freelancers werken ook voor commerciële opdrachtgevers en zouden minder kritisch kunnen
65 schrijven over (potentiële) klanten.
70

naar: NRC Handelsblad, 3 juni 2015